

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
 A Hirdetvényekben átvéve.
 Egész évre ..... 18 h.
 Negyedévre ..... 4 "
 Helyben kézhez hordva.
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 "
 Vidékre postán szállítva.
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 "
 Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
 ünnep után napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatala
 Nagyváradi, Szilágyi Dezső u. 5.
 A szerkesztőség kéziratok visszam-
 adására vagy megőrzésére nem
 vállal felelősséget.
 Előfizetések és hirdetések a kiadó-
 hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 220. szám. Nagyváradi. Szerda 1914 Szeptember 23.

Oroszország, a gyilkosok felbujtója.

Szláv forrásból, Bulgáriából ismét halljuk, hogy Oroszország keze benne volt a szerajevói gyalázatos merényletben. Az orosz diplomácia tudott a magyar és osztrák trón várományosa ellen intézett aljas orvgyilkosságról.

Előttünk nem egészen új dolog ez a hír. Már Hartwig belgrádi orosz követ halála alkalmával kiszivárgott annyi, hogy Giesl báró magyar és osztrák követ olyan irást tartott Hartwig elé, melyből ez utóbbinak bünrészessége kétségtelenül kiderült; erre ütötte meg a guta a vén méregkeverőt. Akkor ezt csak mendemondának vették némelyek; nehéz is elképzelni, hogy a XX. században egy európai állam diplomáciája gyilkosokkal cimboráljon mint valami hottentotta törzsfőnök.

A bolgár sajtóban megjelent nyílt vádaskodás után azonban nincs többé ok a kételkedésre; el kell fogadni tény gyanánt, hogy a szerajevói gyilkosságot Szerbia hajtotta ugyan végre, de Oroszország tudtával és beleegyezésével, sőt bizonynyal egyenes utasítására.

Ez a leleplezés pedig sokat megmagyaráz. Oroszországot nem annyira a „szláv testvériség“ vitte bele a világháború provokálásába, mint inkább a büntudat, a büntársi viszony. A büntetőjog kötelei ir elő a gyilkos számára is, a felbujtó részére is. Oroszország látta, hogy a gyilkos, Szerbia nyaka körül ott hurkolódik a kötél; tudta, hogy a gyilkos rá fog vallani legalább az utolsó percben, tehát segítségére

sietett, hogy legalább addig kísérje meg saját nyakáról elhárítani a kötelet, míg a gyilkos nem vallott rá. Hátha így sikerül mindkettjüknek megszabadulni. Mert vagy ketten menekülnek, vagy ketten pusztulnak. Ezzel a bolgár leleplezéssel még határozottabban kimagaslik Magyarország, Ausztria és Németország ügyének erkölcsi fensőbbsege. Velünk szemben a gyilkos Szerbia, a felbujtó Oroszország, az Uristentől elfordult, szabadkőműves Franciaország és a hazudozó Anglia. A milyen magasan állunk mi erkölcsi szempontból e fölött a banda fölött, olyan impozáns, hatalmas győzelmet is kell fölötte aratnunk.

A világháború.

Az oroszok készítették elő a szerajevói merényletet.

Budapest, szept. 22. Szófiában szenzációs röpirat hagyta el a sajtót. A bolgár nyelven írott füzet adatokkal ismerteti Oroszország hitszegő és erőszakoskodó politikáját. Ezután felsorolja a röpirat az oroszok által inszenált politikai gyilkosságokat, majd megállapítja, hogy a szerajevói merényletet kétségtelenül az orosz diplomácia tudtával készítették elő.

Bolgár felkelők a szerbeket levertek.

Budapest, szept. 22. (Tud. cenz. táv.) Szófiából jelentik a M. T. I.-nak: Uj-Szerbiában a zavargások egyre fokozódnak. A szaloniki—nisi vonalon, Smokovicánál a nagy hidat a levegőbe röpítették. A felkelők és a szerb csapatok között heves összeütközés támadt, aminek az lett a vége, hogy a szerb csapatok megfutottak.

Seregeink diadalmasan nyomulnak előre Szerbiában.

Budapest, szept. 22. (Tud. cenz. táv.) A haditudósítók jelentése szerint csapataink Szerbiában erélyes offenzívában vannak és egymásután foglalják el a szerb községeket. Seregeink a szerb főereg ellen nyomulnak, hogy a döntést kikényszerítsék. Megerősítést nyert, hogy csapataink a Száván és Drinán átkeltek.

Szófiából jelentik, hogy a szerb offenzíva összeomlása a bolgárokra mély benyomást tett. A Politika című lap azt írja, hogy Szerbia végromlását akarta és ezt el is fogja érni.

Gyapju szövetek legujabb kivitelben

Gyapju szövetek legnagyobb választékban

Gyapju szövetek legolcsóbban

szigorú szabott

árak mellett

szerezhetjük be

Zauderer

kelecsári posztó áruház fiók,
Nagyváradi, Zöldfa-utca 1.

Telefon: 11—15.

Előnyomulás Szerbiában.

Mitrovica, szept. 22. Amióta a szerb betöréseket csapataink véresen visszaverték és seregeink átkeltek a Drinán — amint hiteles információk alapján jelenthetem — az osztrák magyar déli hadsereg győzelmesen vonult elő Szerbiában. A Drina és a Száva közelében még a múlt hét első felében elfoglalták csapataink Drenovácot, miután ott az ellenálló szerb csapatokat véresen szétvertük. E harc után tovább nyomultak csapataink és birtokukba vették Priscinovits és Sevaliese községeket is, ahol a szerbek újabb vereségeket szenvedtek. Jelenleg megszállva tartjuk ezt az egész vidéket és csapataink, amelyek e községektől délre harcolnak, így folytonos kontaktusban lehetnek hadseregünkkel. Drenovácban tábori kórházat állítottunk föl és Sevalicsén át történik az élelmiszer- és lőszer-szállítás küzdő csapataink után.

A szétzúllott Szerbia Éhínség, lázadás, kolera.

Grác, szept. 22. A „Grazer Tagespost“ jelenti, hogy a szerb csapatok helyzete kétségbeesett. Augusztus 24-ike óta a szerb katonák nem kaptak meleg ételt és zsoldjukat is csak nagyritkán kapják meg. Az egész hadsereg borzasztó éhséget szenved és bizonyos, hogy már csak rövid ideig tarthatja magát. Igen jellemző a helyzetre, hogy a szerb hadvezetőség mivel akarja katonáit tévhitbe ejteni. Az elfogott szerbeknél Oroszországban nyomtatott újságot találtak, amelyekben orosz és francia győzelmekről szóló hírek vannak. Így például azt írják, hogy a Timok-divízió, amelyet hős katonáink teljesen megsemmisítettek, már egyesült a Magyarországra bevonult orosz hadsereggel és együtt Bécs felé vonulnak előre. A franciák már Berlinben vannak, írja tovább az orosz lap.

A M. T. I.-nak jelentik Szófiából: Itteni lapok jelentik Nisből, hogy a szerb hadseregben a fegyelem teljesen meglazult. Több tízezerred legénysége fellázadt és elpusztította saját ágyuit. Eddig négyezer kolera-

esetet konstataáltak a szerb hadseregben. Napenként két-három ezer ember esik áldozatul a járválynak. Az állami bankokat Valjevóból, Gorni-Milanovából és Kragujevácból Nisbe vitették.

A Südslavische Korrespondenz jelenti, hogy Szerbiában a kolera folytán mindegyre rosszabbodik a helyzet. A vádak egyre hangsúlyosabban nyilvánulnak meg a Pasic-kormány és a dinasztia ellen.

Megtört francia hadsereg.

Megsemmisült hadtestek.

Budapest, szept. 22. (M. T. I.) A franciák támadó ereje teljesen megtört. A németek a francia csapatok valamennyi rohamát véresen visszaverték.

Két és fél francia hadtest megsemmisült.

A Maas és Oise közötti terület teljesen a németeké.

Az angolok a Marne-nál tizenötezer embert veszítettek.

A németek előnyomulása feltartóztathatlan

Budapest, szept. 22. Berlinből táviratozzák: A nagyvezérkar szept. 21-én este ezt a jelentést adta ki:

A Reims körüli harcokban a várszerű Cracnelle magaslatokat elfoglaltuk s az égő Reims felé előnyomulásunk közben Betheny helységet bevettük. A Verdunól délre levő záróerővonal elleni támadásunk győzelmesen átlépte a nyolcadik francia hadtest által védett Cote Lorrain, mely a keleti testen fekszik. A Verdun északkeleti frontján történt kirohanást visszautasítottuk. Toulból északra tüzéségünk rajtaütött egy táborozó francia csapaton. Egyébként ma a francia harctéren nagyobb összeütközések nem fordultak elő. Belgiumban és keleten a helyzet változatlan. (A miniszterelnökség sajtóosztályából.)

Az utolsó francia hadtest.

Budapest, szept. 22. (Tud. cenz. táv.) Párisi jelentés szerint Pau tábornokot Dél-franciaországba küldték, hogy ott még egy utolsó segélyhadtestet szerezzen, miután a francia sereg állapota egyáltalán nem biztató.

A hadifogságból megszökött angol őrnagy.

Berlin, szept. 22. A Wolff-ügynökség jelenti: A szeptember 19-ike és 20-ika közti

északán a Yorkshier Lidt gyalogezred őrnagya, Yate Challer Alice, a hadifogságból Torgau városából megszökött. Yate angol vezérkari tisz. Röviddel ezelőtt jelentette róla, hogy elfogása alkalmával nem tagadta, hogy az angol csapatoknak dum-dum lövegeket osztottak szét és kihallgatása folyamán azt a kijelentést tette, hogy hiszen a csapatoknak azokkal a lövészekkel kell lőniük, melyeket a kormány nekik szállított. A szökött őrnagy körülbelül 1.75 méter nagy, karcsu, szőke és jól beszél németül.

Hadászati helyzetünk Galiciában.

Éppen ma egy hónapja annak, hogy a Galiciában fölvonult hadseregünk megkezdte támadó hadműveleteit az oroszok ellen. Hadseregünk zöme szeptember elejéig diadalmasan nyomult elő a Visztula mindkét partján, fényes győzelmeket aratva a Visztula és Bug között mintegy 170 km. szélességben előnyomuló hatalmas orosz seregeken. A Dankl-csoportnak kraszniki fényes diadalát, valamint Auffenberg tábornoknak komarowi és tyszowcei nagyszerű győzelmét mint az eddigi háború haditényének legkiválóbbjait jegyezte föl a haditörténelem az utókor számára.

Mialatt az északi fronton e nagy sikereket arattuk, a keleti fronton és élet-halál harcot vívtak csapataink az óriási tulerőben levő oroszok ellen, kik Brody és Tarnopol irányából törtek be Galiciába. Lassan-lassan kiderült, hogy Oroszország dacára a cári becsületszónak, már tavasszal megkezdte

óriási haderejének mozgósítását, mert különben lehetetlen lett volna, hogy a mi fölvonulásunk befejeztével már ott álljon háttárainkon a tulnyomó orosz erő, melynek összevonására az óriási térvizonyok és gyér vasuti hálózat mellett hónapokra volt szükség. De nemesak minket, hanem a saját szövetségesét is lóvá tette a lovagias orosz cár, amikor nem a német ellen, hanem mi ellenünk vetette latba egész haderejét!

Ennek a felismerése után egy pillanatig sem lehetett tovább vinni támadó hadműveleteinket észak felé, Dankl és Auffenberg hadsereg-csoportjai annak a veszélynek lettek volna kitéve, hogy a Ravaruska irányában előnyomult orosz erők elvágják és hátba támadják. A Lemberg és Ravaruskánál álló keleti hadseregcsoportnak most már az lett a feladata, hogy a tulnyomó ellenséget mindaddig feltartóztassa, míg a Dankl és Auffenberg csoport visszavonulása által az átvágás és hátba támadás veszélye alól magát kivonja. Csapataink ezt a feladatot is nagy sikerrel oldották meg, mert folytonos táma-

dásaikkal nemesak feltartóztatták a tulnyomó orosz erőt, hanem annak oly óriási nagy veszteségeket okoztak, hogy az új védelmi állásba való visszavonulásunkat az ellenség egyáltalában nem zavarta meg.

Az igazi hadművészet nagy erejét látjuk itt megnyilvánulni, melynek segélyével még egy ilyen nagy milliós hadsereg is oly simán és a körülményekhez alkalmazkodva vezethető! Hadseregünk nagy fölényét látjuk az egész vonalon! Idáig mindig ott harcoltunk, ahol akartuk! Veszteségeket kétségtelenül mi is szenvedtünk, de akaraterőnk nem volt képes megcsorbitani az ellenség! Hadseregünk mintaszerűleg alkalmazkodik a változott helyzethez és hadvezetőségünk oly biztossággal mozgatja ezt a milliós tömeget a terepen, mintha csak gyufaszálakat rakosgatna a térképen a megfelelő helyekre. Az új helyzet időleges védelmet kíván, tehát félbeszakítottuk az északi fronton is győzelmes offenzívánkat és visszamentünk a mi biztos és kitűnő védelmi állásunkba.

Nagyvárad Vasöntőde és Gépgyár Részvénytársaság

Nagyvárad, Össi-tér.

Gazdasági gép-, eke- és keskenyvágányu vasutak gyára; vasszerkezetek, közlő-művek, gépjavitó-műhely, műszaki-iroda.

Telefon 340. sz.

Ujabb távirat jelenti a megszőkött órnagy elfogatását. A távirat a következő:

Budapest, szept. 22. (Tud. cenz. táv.) A Magyar Távirati Irodának Berlinből a következőket jelentik: Yate Charles Alice őrnagy, aki tegnapelőtt Torgauból, a hadifogságból megszőkött, Hallében a cukorgyárban munkát keresett. Itt azonban felismerték, mire ő beretvával elvágta a nyakát, s nemsokára meghalt.

Belga küldöttség a békéért.

Budapest, szept. 22. Az Est-nek jelentik, hogy belga küldöttség kereste föl Wilson-t az Unio elnökét, hogy vesse közbe magát a béke érdekében. Wilson a küldöttségnek kijelentette, hogy most formulát keres, amelynek alapján a béke közvetíthető legyen.

Franciaországi állapotok.

Poincaréék Londonban?

Milano, szept. 22. (A „N. T. H.“ távirata.) A Bordeauxban megjelenő francia lapok 17-iki számaikban valamennyien azt jelentették, hogy Poincaré elnök, Viviani miniszterelnök és a Párisból visszatért Briand kíséretében 20-án Londonba utazik. Az utazás céljaul a jelentések azt állapították meg, hogy a francia köztársaság elnöke személyes tárgyalásokat fog folytatni. Arról, hogy Poincaré valóban elutazott-e Londonba, nem érkezett hír.

Nem képes támadni a francia flotta.

Róma, szept. 22. (M. T. I.) A francia flotta az olasz semlegeség miatt nem képes támadólag fellépni, miután sem az albán parton, sem a korfui csatornán nem találhat bázist flottájának operációira.

Aki a galíciai hadszíntér katonai földrajzi viszonyait a teljes egészében ismeri, annak lelkét egy bizonyos jóleső nyugodtság szállja meg, mert az tudja, hogy micsoda óriási előnyököt biztosít nekünk ez a kiválóan kitűnő posztó és hogy mily mérhetlen hátrányokkal jár az ellenségre nézve!

Csak néhány szóval méltassuk ezeket az előnyöket és hátrányokat. Védelmi vonalunk az a domb- és hegyvidék alkotja, melynek északi szegélyén a Krakó, Jaroslau, Przemysli két vágányú vasutvonal az u. n. Karl-Ludvig Bahn fut végig. A védelmi vonal Przemystől kezdve délkeleti irányban, az erdős Kárpátok északkeleti nyulványain képzelhető Sambor és Kolomea vonalában. (A védelmi vonal ez utóbbi szakasza még hivatalosan publikálva nem lett.)

A védelmi vonalunk Krakó és Przemys hatalmas övvárákra támaszkodik és hossza e két hely között épp oly hosszú, mint Nagyváradtól Budapestig a távolság, tehát mintegy 250 km. A vonal a Kárpátoktól 80-100 km-re van északra és elöterepét az u. n.

Reims bombázása.

Berlin, szept. 21. A Reims körül folyó harcokról Hollandián át következőket jelentik az „Evening-News“: Epernayban halottuk, hogy a németek a Marneba való átkelés után, amely nagy nehézségekkel járt, három nap óta bombázzák Reimst. Egy Reimst domináló halomról nézve, rettenetes volt a látvány. A székesegyház tornyai füstfelhőkbe voltak burkolva. Grátok sűrűn robbantak föl a házak fölött.

A lakosság délre a Vöröskereszt kórház-

nál gyülekezett. Egy német pilóta elröpült fölöttük, több gránát esett a menekülőkre, akik közül harmincöt meghalt. Amikor a halálvárost elhagytam, az utcák üresek voltak, a lakosság közül az, aki nem menekült, elbujt a házakba. Eppen ágyupárbaj volt folyamatban, a németek gránátai a várostól délre álló francia csapatokra estek, akik ott a tüzéségüket várták, hogy szabaddá tegye előttük az utat. Sok gránát a városba esett, a székesegyházat nyolcszor érték a gránátok, de nem nagy kárt tettek benne.

Varsó felé!

Az oroszok föl akarják tartóztatni a Hindenburg-sereget.

Berlin, szeptember 22. A „Vossische Zeitung“ közli a „Daily Mail“ egyik hírét, amely szerint Pétervárott rendkívül intézkedéseket tesznek, hogy Hindenburg tábornokot föltartóztassák, aki 750.000 főnyi seregével már orosz területen áll és kész offenzívába lépve Varsó felé vonulni, ez pedig arra kényszerítené Oroszországot, hogy Galiciában az osztrákok ellen operáló hadseregek tetemes részét Hindenburg ellen küldje.

Berlin, szeptember 22. A nagyvezérkar közli: A nagy főhadiszállásról jelentik 20-án este föladatott táviratban: A keleti harctéren ma semmi esemény nem fordult elő.

A Délafrikai államszövetség semleges.

Budapest, szept. 22. (M. T. I.) Anglia felhívást intézett a délafrikai államszövetséghez is, hogy vegyen részt a Németország s a német gyarmatok elleni háborúban.

Kölnből táviratozzák: Hollandiából jelentik, hogy a délafrikai parlament visszautasította a javaslatot, hogy a háborúban támogassa Angliát.

Képtelen előre nyomulni az orosz.

Budapest, szept. 22. (M. T. I.) A Nova Reforma legutóbbi számában

egy kiváló szakértő nyilatkozik a monarkia hadseregének galíciai helyzetéről. A szakértő véleménye szerint hadseregünk helyzete Galiciában egyre jobb és kedvezőbb, mert olyan pozíciót foglalunk el, hogy az orosz tulerő képtelen ellenünk előrenyomulni.

Hötendorfi Conrád köszönete.

Budapest, szept. 22. (Tudósítók cenzurázott távirata.) Conrád vezérkari főnök a sajtó útján köszönetet mond azért az általános részvétért, amely hön szeretett fiának a csatatéren történt elhunytá alkalmából íranta kifejezésre jutott.

„Sandzone“ a galíciai homoköv alkotja számos elmosarásodott folyóval és nehezen járható tereppel. — Ez a homoköv a legszegényebb része egész Galiciának. — A csekély számú kis falvak mind nyomorult kis viskókból állanak, az ivóvíz rossz és élelmszerek is alig találhatók. Mindössze rossz minőségű szarvasmarhát, gabonaféléket, szénát és pálinkát harácsolhat itt az orosz igen korlátolt mennyiségben. Az uti viszonyok gyalázatosak. Épített utak csak nagyon gyéren találhatók, de a talajutak hálózata meg lehetősé sűrű. A talajutak azonban 1-2 napi esőzés után annyira fellágyulnak, hogy csak a legnagyobb nehézséggel lehet azokon közlekedni. Az állás közepe előtt mintegy 70 km-re találkozik szög alatt a Visztula és San folyó, melyek közül különösen az előbbi igen nehéz és nagy akadályt alkot, a San folyó pedig különösen elmosarásodott partjai és mocsaras mellékfolyói folytán képez egy ilyen kellemetlen akadályt. A legnagyobb akadályövet a San mellékfolyója a Tanev alkotja, mely párhuzamosan folyik kelet-

nyugat irányában állásunkkal, attól mintegy 40 km-re északra. Ez a Tanevöv még nagy veszedelmet jelenthet az orosz hadsereg számára. (70 kilométer hosszú, 40 kilométer széles.)

Az az orosz hadsereg rész, mely a mi hadállásunkat támadja, az hátall áll ezen veszedelmes mocsár övnek, továbbá a Sannak és a Visztulának. Az a rész pedig a mely a Przemysl-Sambor-Stryj vonalat támadja, annak a hátában a mocsaras Bug Stry medence, a grodeki tavak vidéke és a felső Dnjesteren levő Wielkie Blotónak nevezett mocsár öv (40 km. hosszú, 10 km. széles) valamint a Dnjesternek hatalmas akadályá terület el.

Minden reményünk meg van arra, hogy a döntő küzdelmeket még a kemény tél beállta előtt meg fogjuk vívni és ha sikerül az oroszokat visszaszorítanunk, ugy ezek a kellemetlen mocsarak hasonló szerepeket fognak játszhatni, mint a híres Masuri tavak, melyeknek környékén Hindenburg tábornok azt a rengeteg százezer hadifoglyot ejtette!

HOLLANDY, PAPP ÉS VELITS

Telefon 956. sz.

műbutor-, portál- és épület-asztalosok
lakberendezési vállalata
Fűzesfa-telep 7. sz. Új vashídő mellett.

Gépek villanyerőre felszerelve. — Készítünk teljes lakberendezéseket, kávéház, vendéglő és egyéb tizelek teljes felszerelését, ugyszintén kapuzatok és épületmunkákat.

Teljes konyha- és előszoba-berendezéseket raktáron tartunk.

Tervekkel és rajzokkal
kivánatra díjtalanul szolgálunk.

A társadalom szive.

Nagyvárad város és Biharvármegye hazafias érzésű közönsége soha sem zárkózott el, mikor közérdekű célokra kellett áldozatot hozni, s mindég kivette részét a humánus munkából a jótékonycélu mozgalmak alkalmából.

A mostani nehéz, nagy idők fokozott áldozatkészséget kívánnak, amelyből mindenkinnek, szegénynek és gazdagnak tehetsége szerint ki kell venni részét, hogy segítsünk azokon, akik a haza védelmében a távoli csatamezőkön küzdenek, azokon a szegény katonákon, akik vérüket ontva sebeikkel a kórházakban fekszenek és végül azokon a szegény családokon, akiknek kenyérkeresőjét a haza hívó szava hareba szólitotta.

Óriási a tenni való, rendkívülinek, óriásinak kell lenni a közönség áldozatkészségének is.

A megindított segélyakció már eddig is szép eredményeket mutat, azonban még korántsem tettünk eleget hazafias kötelességeinknek.

Folytatnunk kell a gyűjtést és az adakozást, hogy méltók legyünk azokhoz, akik életüket és vérüket áldozzák a mi jövőnkért és a haza boldogságáért.

Aranyat—Vasért.

Annak az üdvös mozgalomnak, amely Aranyat—Vasért jelző alatt megindult, már is nem remélt eredménye van ugy Nagyváradon, mint Biharvármegyében.

Nagyvárad város főispánjához rengeteg aranygyűrű és más ékszer érkezett be, amelyek ellenében már néhány száz vas emlékgyűrűt osztottak ki. Alig érkezik meg egyegy küldemény, 250—300 vasgyűrű, rövid pár nap alatt már becserelésre kerül.

Ujabbán a következő arany- és ezüsttárgyak érkeztek be Hlatky Endre főispánhoz.

Borgós Sárka egy aranygyűrű. Fehérvári Dezsóné egy aranyóra. Tabák Samuné egy aranygyűrű, egy aranyfüggő. Andriska

József egy aranygyűrű. Aranyi Ilona két aranygyűrű. Aranyi Sándor egy aranygyűrű. Schenker Gizella egy aranygyűrű. Spitz Erzsike egy aranygyűrű, két aranyfüggő. Özv. Weisz Ernőné egy aranygyűrű. Spitz Károlyné egy aranygyűrű, egy arany medallion, egy aranykeret. Frülein Adamberger és Bügler Rózsika két aranygyűrű, két ezüstlánc, két ezüst gyűszű. Steihardt Eta egy aranygyűrű. Hère Sárka és Blanka két aranygyűrű. Monoszierián Leoné egy aranygyűrű. Erdődi Márkné egy aranygyűrű. Kohn Irén egy arany lánc aranyzsuzsuval, egy ezüst karkötő. Kovács Mórné egy aranyzsív, egy arany lánoszem, törmelék arany és öt korona készpénz. Megyeri Jánosné két aranygyűrű. Dr Kertész Ferenéné egy aranykarperec. Schenker Lujza egy aranygyűrű. Cseh Margit két aranygyűrű. Szabó Etelka egy aranygyűrű. Serdült Piroska egy pár aranyfüggő, egy ezüst csatt. Szücs Lolyka egy aranygyűrű, egy pár aranyfüggő, egy arany medallion. Schwarcz Jenőné egy aranygyűrű. Vári Szabó Béláné egy aranyingomb, egy pár aranyfüggő, aranykapcsok. Patty Nagy Lajosné egy aranygyűrű, egy ezüstlánc zsuzsuval, egy aranyfüggő. László Vilma két aranygyűrű, egy ezüst karkötő. Hlf József egy aranygyűrű. Weinberger Dávidné három aranyfüggő. Friedmann Lajos egy ótvarikás aranygyűrű. Róth Emil és Bandi egy aranygyűrű, két aranyfüggő, egy ezüstóra. Oesko Böske két aranygyűrű, egy aranyfüggő. Geller Vilma egy aranygyűrű, két aranyfüggő, egy ezüstlánc. Borbély Mártonné egy aranygyűrű, egy ezüstkarkötő. Láng Jánosné egy aranygyűrű, egy nickel óralánc. Melez Irén hat korona. Kondor Dezsóné hat korona készpénz. Schlésinger Samuné hat korona készpénz, két aranygyűrű és aranytöredék. Goldstein Janka és Vilma tizenkét korona készpénz. Csillag Ignáczné tiz korona készpénz. Dr Mayer László és neje két darab 20 frankos arany. Sonnenfeld Adolf egy aranyóra, egy aranygyűrű, egy aranylánc. Katz Lenke egy aranygyűrű, egy ezüstlánc. Waldner Ignác két aranyfüggő, egy aranygyűrű. Leitner Margit egy aranylánc zsuzsuval, egy ezüst karkötő. Dr Fleischer Béla két aranygyűrű. Rozenberg Stefi két ezüstcsatt, egy aranyzsív. Özv. Resch Mihályné egy aranygyűrű.

Biharvármegyében dr Miskolczy Ferenc főispán áldott szívé neje indította meg az

dag helységek és falvak állanak rendelkezésre.

Szóval ez egy oly vonal, hol akár tavasz is kitarthatunk ha kell. Reméljük azonban, hogy a döntő harcok nincsenek már olyan messze, hiszen a stratégia legegységesebb szabályai is azt kívánják, hogy az orosz még az előtt igyekezzen bennünket megverni, mielőtt a német főerők beleavatkozhatnának ebbe a küzdelembé.

Akkor pedig nagyon sietniök kell, mert Hindenburg tábornok $\frac{3}{4}$ milliós seregével már orosz földön mozog alig 300 kilométerre az orosz galíciai hadsereg hatáiban! Kétségtelen dolog tehát az is, hogy Hindenburg tábornok operációi nem maradhatnak minden hatás nélkül a galíciai helyzetre — és így legközelebb érdekes események híreit várhatjuk.

A stratégiai helyzet az oroszoknak támadást parancsol. Tehát támadjon! mi teljesen felkészülve pihent csapatokkal állunk elibe!

Még csak azt jegyzem meg, hogy a védő állás elfoglalása a részünkről nem a teljes passzivitást jelenti, hanem csak azt, hogy az ellenséget reá nézve kedvezőtlen viszonyok között akarjuk haragra kényszeríteni, hogy azután ott üssünk rajta a hol reánk nézve a legkedvezőbb a helyzet!

Türelemmel, rendíthetetlen hittel és bizalommal várjuk tehát a jövő nagy eseményeit, követve hatalmas szövetséges fejedelmünk felszólítását, hogy szemünket az égre, ökleinket pedig az ellenség felé fordítsuk.

aranyat—vasért mozgalmat. A gyűjtéseket az egyes fősolgabírók eszközlik a járásuk területén.

Már eddig is igen szép eredménye van a gyűjtésnek.

Ujabbán a vaskóhi és a tenkei járások területéről a következő arany és ezüst tárgyakat adományozták a nemes célra: a Vörös-Kereszt javára.

A vaskóhi járásból:

Tempeleán Dezsó fősolgabíró 1 jegygyűrű, dr Mártonffy Gyula 1 arany mellű és egy arany fényképtartó, dr Mártonffy Gyuláné 1 kettősfedelű arany fényképtartó, Klein Mórné 1 szivalaku arany fényképtartó, Klein Ilona 1 gyémánt fülbevaló és 2 kék kövel díszített arany fülbevaló, Klein Etelka 2 pár rózsaszín és vörös köves arany fülbevaló, Klein Károly 2 pár kék és vörös köves arany fülbevaló és 3 db régi ezüst pénz, Dávid Kornél 1 db 20 koronás papírpénz, Korbucz Emilia 1 db vörösköves aranygyűrű és 1 drb arany fülbevaló, Blás Tivadarné 1 drb vörös köves aranygyűrű, Papp Ferenéné 1 drb kőnélküli arany gyűrű és 1 pár kék köves arany fülbevaló, Weinberger Károlyné 1 drb arany jegygyűrű, Weinberger Andor 1 drb kőnélküli gyermek arany gyűrű, Bod Kálmánné 3 drb arany ingomb és 1 pár arany fülbevaló, Dánk Valér 1 drb arany jegygyűrű és 1 pár arany fülbevaló, Sipos Ferenc 1 drb piros köves aranygyűrű, Popovits György 12 korona készpénz, Zigre Tivadar 1 drb arany jegygyűrű, Szákota Tivadar 10 korona készpénz, Tuksa Rózsika 1 drb fehér köves aranygyűrű, Körner József 1 drb arany jegygyűrű, Mayr Gyuláné 1 drb aranygyűrű, Körner Ilona 1 drb aranygyűrű, Gődényi Lászlóné 1 drb zöldköves aranygyűrű, Kurusz Antalné 1 drb piros és zöld köves aranygyűrű, Ábrahám Juliska 1 drb fekete köves aranygyűrű, özv. Popovits Flóriánné 10 korona készpénz, Bányay Piroska 1 drb ezüst tisztilánc és 1 drb női aranygyűrű, 1 amethystkövet és 2 korona készpénz, Bányay Vilma 2 drb arany fülbevaló türkisz kövekkel és 1 drb ezüst emalírozott csüngő.

A tenkei járásban összegyűjtött arany és ezüst tárgyak a következők:

Marosi Margit egy aranygyűrű, 1 kis aranykereszt. Sándor Stefike 1 ezüstkarkötő, 2 drb kulcstartó, 1 pár fülbevaló. Barabássy Sándorné 3 drb ezüstkanál. Ormay Jolán 1 drb aranygyűrű. Léwi Dávidné 1 drb aranygyűrű. dr Sebess Lajosné 5 korona. Ötvös Béláné 5 korona. Pethrych Palma 2 darab aranygyűrű. Kemény Erzsike 1 drb aranygyűrű, 1 pár fülbevaló és aranytörmelék. Kemény Ilike 1 drb aranygyűrű, 1 pár fülbevaló. Kemény Klárka 2 drb ezüstkanál. Teochán Gusztávné 1 drb aranyjegygyűrű. Szentmáriay Ilona 1 drb aranygyűrű és egy aranynyaklánc. Sztankó Dezsóné 2 aranygyűrű és 1 aranyfüggő, 3 drb ezüsttörmelék. Sztankó Dezsó 1 drb aranyjegygyűrű. Ille Livia 1 drb aranygyűrű. dr Ille Andorné 2 aranykereszt, 2 függő. Lukács Jenőné 1 drb aranygyűrű, 1 ezüstóra. dr Topercer Sándorné 5 kor. Topercer Nusika 1 pár aranykézlegomb. Topercer Sárka Hit-remény-szeretet aranyból, egy ezüst tört karperec és aranytörmelék. dr Vallerstein Mórné 2 drb ezüstkanál. Bedros Józsefné 1 aranymedál, Patócs Sándorné 1 drb aranygyűrű. Erdélyi Lujza 1 drb aranygyűrű. özv. Czeizler Ignácné 1 drb aranygyűrű. Stern Lipótné 1 drb aranygyűrű. Kohn Erzsike 1 drb aranygyűrű. Bács Katica 1 drb aranygyűrű. Kohn József 1 drb aranygyűrű. Kohn Etelka 1 drb aranygyűrű. Pétery Béláné 2 drb aranygyűrű, 1 ezüst tört karkötő. Erdély Mariska 1 darab aranygyűrű.

A katonák családjainak.

A Nagyváradról hadba vonult katonák szegény családjainak felsegélyezésére a polgármesteri hivatalhoz ujabbán a következő adományok folytak be:

Komlóssy József tanácsnok 100 K. A nagyvárad felső kereskedelmi iskola tanári

és vajjon hogyan élmezzi magát ez a milliós orosz hadsereg az állás előtt? Élelem az országban nincs! tehát mindent hozni kell nagy Oroszországból! De hogyan? Az utak rosszak, vasut pedig nincs. A Szevakava és Brody közötti 300 km. hosszú határszakaszon egyetlen orosz vasuti vonal sem közelíti meg a határt.

Lembergben és környékén bizonyára találtak ugyan még valamit az oroszok, de a több millió száj azt hamar el fogja fogyasztani.

A legnagyobb nehézségekkel az északi frontot támadó Orosz hadsereg fog küzdeni, mert a keleti front még Bródy-Lembergben át valahogyan csak élelmezhető lesz az egyetlen vasutvonal kihasználásával.

Mennyivel ideálisabb a mi hadseregünk helyzete! A Krakó—Przemysli vonalat ugyan nem igen használhatjuk, de szerencsére attól délre és azzal párhuzamosan vezet egy másik vasuti vonalunk, Sacbusch—Neu Sandec Jaslón át Sanokra, kísérve egy elsőrangú stratégiai műuttól. A Kárpátokon átvezető vasuti vonalak mind beleágaznak ebbe a fontos rokad vonalba és így a hadsereg élelmezése a hátsó országok minden segélyforrásával eszközölhető, de meg a Sacbusch, Neu Sandec, Jasló—Krosno és Sanoki gazdag és termékeny medencék is igen sokat nyújthatnak a hadseregnek. Ez a kitűnő rokad vonal mintegy 40 kilométerre a front mögött vezet és a fronttal kitűnő műutakkal és 2 haránt vasutvonalal van összekötve. Az elszállásolásra is nagy kiterjedésű gaz-

kara nevében: dr Kovács S. János igazgató 100 K, Pajor Tamás főhadnagy 10 K, Csillag Lujzika gyűjtése: Csillag Lujzi és Emilia, Goldberger Lajosné, Breier Sándorné, Flegman Armin, Tabéri Arminné, Fischer J., Weisz Sámuelné, Nagy Béni, V. L. 2-2 korona, öz. Benes Sándorné, Kurtág Dezsóné, Hilf Ádám, Birta Böske, Bodnár Klára, R. F. L., N. N., Márkus Bernátné, Vértessy Andorné, Zalányi, Gránát Jolán, Würfel Rózi, N. N., Millye Lajosné 1-1 korona, Dénes Iduka, Dénes Olga 50-50 fillér, Kállay Károly, 2. N. N., Z. L., Szakács Bözsike 40-40 fillér, Gerencsér Ámor, N. N. 20-20 fillér. Összesen 35 korona 40 fillér. Fischer Jozefa gyűjtése: Wechsler Adolf 2, Fischer Jozefa -72, Csuta Sándorné -50, N. N. -30, öz. Grünfeld Lipótné -30, Kovács Kálmán, öz. Bíró Ignácné, Berecz József, N. N. -20-20, Hubert Vilmosné, Hajdu Gábor, N. N., S. N., Glük Adolf, Frischer Adolfné, Frischer Adolf -10-10, N. N., Bogye néni -6-6, N. N. -4, összesen 738. Langaschek Ferenc gyűjtése: N. N. 4, Lamblan 3, Langaschek 1-10, Robicsék Dezső, Roskopf János, Riedl Gusztáv, Langaschek Mária, Markovics Herman, Deutsch Mór, olvashatlan 1-1, Nemes Lajos, Paur János -60-60, Bodnár Gyula, Marozsán Sándor, Burda Éde, Kovács Dénes, Braun Ignác, Sinkó György, Friedman József -50-50, Farkas Lajos, Betye Konstantin, Nagy Ferenc -40-40, Szentmiklósi Sándor -30, N. N., Bodnár Gyula, Hábinger Ferenc, Kulcsár Sándor, Balogán Tótyer, Bereczki István, Lénárt Lajos, Miski János, Egres Zsigmond, László Sándor, Gregovics Antal -20-20, összesen 2350. Sternberg Izsák gyűjtése: Sternberg I. régiség kereskedő 16, Váci Károly, Reidner Endre, N. N., Olivashatlan 4-4, Schönfeld Mila, Bruner Sándor, Honaenger Sándor, Olivashatlan, dr Koller Lajos 2-2, N. N. 3, dr Bleuer E., Zimmer, X. Y. 1-1, összesen 50, Kovács Béla és Szabó László kelmefestő és gőzmosóda tulajdonosok gyűjtése: Kovács Béla, Szabó László 5-5, Kovács János és neje Döme Juliska, Kágyi nővérek 2-2, Szücs Ilona, Mezei Lajosné, Pelle Lászlóné, Szfurle Eléna, Kanizsai Józsefné, Nagy Lászlóné, Nagy Anna, Kutasi Vilma, Rogoz Jolánka, Komperdai Mariska, Szilágyi Berta, Porcsalmi Ernő, Lajos András, Szelezsán György, Szabados Lajos, Daraban György 1-1, Popovics Mária, Prém Etelka -50-50, összesen 33. Grün Margit gyűjtése: Dr Madas Jenő 1-10, Klein Bözsi és Pista 2 N. N., Klein Gyurka, Popovics Jánosné, Hartman György, F. I. -40-40, Czukorka, K. N., Grünvald Ferenc -30-30, Steiner Gedeon, Gyuri -28, Irisz, N. N., S. M., Gedeon György, Sterner Gedeon, Gyuri, Molnár Géza, Sipos Bálint, Karány N. -20-20, N. N. -12, N. N., G. J., Mitugrálsz János, G. P., Leiterné, Tivadar Flóra, Tivadar Rózi, K. B., Zigmár -10-10, összesen 840.

A munkanélküliek javára adományozott Schwartz József 10 koronát.

„The Roosevelt Schoe“
amerikai cipők
12.50 és 16.50 kizárólag
Reichard Dezső
cégnél

Rákóczi-ut Orsolya zárda
épületében kaphatók.

Uri jehérnemű, «FOWNES»
keztü, «Habig» kalap, eredeti ANGOL CIPŐ

egyedüli raktár
Róth M. Utódánál.

Háborus közgazdaság.

Keserű az angolok kávéja.

Minden háboru a külkereskedelmi forgalom nagy mértékű bénítását idézi elő; de a zavar még sose volt olyan teljes, mint most, mikor a világnak igazán első kereskedelmi nemzetei az ellenségek. A szállítás bizonytalansága, a termelés kisebbedése, de főként a kiviteli tilalmak okozzák ezt a zavart.

Már a háboru kezdetén jelentek meg cikkek, hogy Anglia éhínség előtt áll; hogy készlete kevés, hogy blokádnak alá veszik és megfullad, hogy a munkások és munkanélküliek százezrei már is lázonganak. Azóta Anglia él ugyan, valami kiszámíthatatlan kalmár szellemmel háborusodik is, sőt mint a legutóbbi angol trónbeszéd mondja „a hadsereg és a flotta hősi bátorsággal s nagy harkésszeggel támogatja a szövetségeseket” azonban mindinkább beigazolódnak, hogy Anglia veszedelmes helyzetben van. Nap mint nap jönnek a táviratok, hogy a német hadihajók nagy sikerrel üldözik és súlyosztik el a sik tengerre merészkedő angol kereskedelmi hajókat, ezek az áruk tehát elvesznek Anglia gazdasági életére nézve.

Ezenfelül vannak oly dolgok is, melyeket Anglia épen ellenségeitől, Németországtól és tőlünk szerzett be addig. Ilyen pl. a cukor. Ezt most a kiviteli tilalom elzárja Angliától, ami nagy kellemetlenséget jelent rá nézve. A cukor ára egész Angliában óriási; naponként vehemensen nő. Tegnap jelentette egy újabb távirat, hogy a cukor árak ép száz százalékkal emelkedtek. Keserű lehet az angolok kávéja, de maguk főzték maguknak.

Szabad lopás ántant országaiban.

Anglia és Franciaország a háboruban a kereskedelmi háboru egyik eddig ismeretlen nemét hozták be. Felmondták, megszüntették az összes magyar, német és osztrák szabadalmakat. Azt jelenti ez, hogy az eddig bejegyzett s védett szabadalmainkat náluk bárki, bármily mértékben büntetlenül gyárthatja. Szabad a lopás. Csakhogy ez a fegyver kétélű kard, még inkább mint a többi kereskedelmi fegyverek. Nemesak a megtámadott országnak, de a támadó félnek is megárt. Valószínű ugyanis, hogy mi sem fogjuk felelet nélkül hagyni ezt a lépést: Németország és Magyarország-Ausztria is meg fogja semmisíteni az itt fennálló angol és német szabadalmakat. Az mindenestre jellemző Angliára és szövetségésére, hogy mennyire üzlet háboru ez neki, hogy mily irigyen akarja megfojtani a diadalmas német szellemet, kereskedelmet, életet.

A francia töke kimerülése.

A világ leggazdagabb országa, mely az 1870-71 ik német-francai harc eredményét, a németeknek fizetett 5 milliárd hadi sarcot pár hónap alatt előteremtette, mely Oroszországot erre az áldatlan s reája szerencsétlen harcra felpénzelte, melyből még a háboru elején mi is vártunk egy pár száz milliót, mikor az aranyszállító autókat lestük: úgy látszik kimerülöben van. Egy stockholmi távirat szerint a franciák legutóbb Amerikában kísérleteztek kölcsön felvétele iránt, de ott véglegesen elutasították. Most Londonban kísérleteznek. A világpiacának ebben a boszorkány konyhájá-

ban nincs azonban kilátás egészséges föztre, hisz Anglia maga is mind nagyobb erővel veti magát gyarmataira, hogy arany készletet harácsoljon. Avagy talán az újonnan behozott papírpénzzel akarják a franciákat kifizetni. Van ott hazugságoktól piszkos papír elég.

..FIREK..

Virág-dalok.

Fehér őszirózsa:
Nap égő orcáján a tél havas esőkje,
Vitézek ajkán halk, szomorú nóta:
Hejh hamar nyitottál.

Fakultak szirmaid, hideg az illatod,
Nem tudsz bibort fogni, szivekbe lázt lopni;
Pedig már mióta tűzben áll a világ,
Mióta gázoljuk a vérünk bitorát!

Hejh, hamar nyitottál.
Messze még a halál, nem sir senki könnyet,
Fejfára koszorút még sehol se kötnek
Fehér őszirózsa.

Csoőr Lajos.

Esik eső, fú a szél . . .

Hull a fáról a levél. Hull, hull, halk zizegessel s beföd' barna avarral a földet. Csak egy-két nap kell még s az erdők ős talajából, a meleg takaró alól kisarjad a lila őszi kikircs. A messze terülő levél szőnyegen olyan a virág, mintha titokzatos kezek szándékkal büvezték volna így. A vártán a katonán talán honvéd, talán huszár, elnézi hosszasan a végtelen szines takarót, egy percre leteszi fegyverét s elkeresgél egy teljes, szép kikircs után. Csákójához tüzi, így megy virágosan a halálnak elébe.

De a kárpáti halmok erdőten alján, a messze orosz pusztaságok szélén, nem nyit mindenütt kikircs. Nincsen csipkerózsa, galagonya bokor, nem piroslik érő bogyojúk, ott pusztaság van. Ott loces-poes, fröccsenő hideg sár lesz a gyöngyöző, tiszta esőszemből. Sár, amiben megfenekszik a lépő láb, megbetegszik a tüzelőbe helyezkedett vitéz, meghal a harci kedv. A bus álmos eső álmra hajszol mindent, orozva küldi az éjszakát s a halál gondjával járja át a lelket. Vitézek ketten-hárman szóba kezdnek s mig veri őket az eső, ők is sirnak: Messze idegenben tölöd, édes hazám, gondolsz-e még néha reám!?

Gondolsz-e még néha reám? Itthon maradt gyöngye legények, erős leányok, kinek szól e kérdés? Aranyjeggyűrűdet aki oda adtad, nem volna még egy másik kincsed is? Talán testvéred fiának vesznek majd rajta kötöző gyölesot. Hőszinü sipkáknak guruló szeméit, aki összehozod, munkád előtt rebegi egy fohászt, hogy áldottabb legyen a kezed. Piros kályha mellett aki ülsz, majd holnap vagy holnapután, meleg bekecsed odadtad-e már? S ti mind, akik valamit is a magatokénak mondhattok, feláldoztatok-e azt már. Mindent! Miért? Mert lássátok az élet és az egészség a minden, amig ezt oda nem adtátok mindenetek megvan; ezt pedig csak ők adhatják oda. Akarjátok, hogy olyan messze mögöttük maradjatok. A hitben, a lelkesedésben, szeretetben? . . .

Estére kiderült. A hideg éjszakába fehér ködpára száll fel a földről. Megüti a mellett, fojt. Az orosz pusztaságokon vér gőzével vegyest sóhajok párja vegyül a ködbe. Azt lengeti ide-oda az északi szél. A szürkeségbe néha belevillanik egy fegyver tűznek fénye, egy kard szikrájának csillanása, de elvész a ködben. Vajjon hány kard-villanás, hány fegyver dörrenés, hány elme fénye fog ebbe az elfojtó színbe világosságot hozni, a puszták hideg légkörét meleggé tenni? ... (oó.)

* Olaszok ünnepe a Porta Piánál. Most ünnepelték meg az olaszok annak a diadalnak emlékét, mikor rést lőttek a Porta Pián s ezzel bevették Rómát. Ezt az ünnepet eddig Róma zsidó polgármestere arra használta fel, hogy újra neki támadjon a pápaságnak, melyet tulajdonától fosztott meg Olaszország. A mostani nem valami fényesen sikerült. A Porta Piánál mindössze háromezer ember jelent meg. Az ünnep után egy nacionalista politikai nyilatkozatot próbált tenni, de a rendőrség megakadályozta ebben.

* A moratorium meghosszabbítása. Tegnap Budapesten a Pénzügyminisztérium Országos Egyesülete szakértekezletet tartott a moratorium ügyében. Elhatározták ezen az értekezleten, hogy a kormányt feliratban kérik, hogy a moratorium idejét, amely most október 1-én lejárna hosszabbítsa meg további két hónapig. A kormány ilyenemű intézkedése a legközelebbi napokban várható.

* Vasuti kedvezmény a sebesültek hozzátartozóinak. Mint értesülünk a kereskedelemügyi minisztérium legközelebb azt a humanus és méltányos tervet valósítja meg, hogy a sebesülteiket meglátogató hozzátartozóknak jelentékeny, körülbelül 50 százalékos kedvezményt adnának a Máv. vonalain. A terv megvalósítását csak az késtelletti, hogy e kérdést az osztrák vasuti minisztériummal egyöntetűen kell megoldani, mivel sebesülteink egy része osztrák területen van ápolás alatt.

* Kinevezés. A m. kir. igazságügy-miniszter Schvoy Kálmán nagyváradi kir. törvényszéki irnokot a tenkei kir. járásbíró-sághoz, telegkönyvvezetővé nevezte ki.

* A miniszterelnökség sajtóosztályának figyelemztetése. Budapestről a miniszterelnökség sajtóosztályától a következő figyelemztetést vettük: A kórházak felállítására, valamint berendezési tárgyakra stb. a vonatkozó felajánlások a testületek és magánosok nemes áldozatkészsége folytán oly nagy arányban érkeznek, hogy a felajánlások elintézése, a tárgyak átvétele stb. a dolog természeténél fogva késedelmet szenved, amely körülményre az ajánlattevők figyelmé ezuton felhivatik. Miniszterelnökség sajtóosztálya.

* A háboru üstököse. Régi néphit, hogy a háboru és az üstökös szoros összefüggésben vannak. Ezelőtt ugyan az üstökös a háboru előre jelezte, most azonban kissé megkésett, de a fő az, hogy itt van, mert nem is igazi háboru, amelyeknek nincs üstököse. Sajnos, hogy ennek a háborunak csak egy ici-pici üstökös jutott, úgy látszik, időjáráttal a háboru megnövekedtek, az üstökös azonban megkisebbedett. Konstatálnunk kell, hogy a csillagászok megtették kötelességüket s idejére szállították nekünk a háboru üstökösét. Az új égi vándorról a Haynald-obszervatórium tudós vezetője Fényi Gyula jézustársasági atya a következőket közli: A Delaran-féle üstökös most már szabad szemmel is jól látható és közönséges

távesővel nézve érdekes látványt nyújt. Jelenleg a Göncölszekértől kissé jobbra áll és könnyen felismerhető. A távesőben szép esővát mutat, magva aránylag nagy, de ködösen elmosódott. Fénye októberben még növekszik, mert csak a jövő hó 24-én megy át a napközelen.

* A Vörös-Kereszt-Egylet dunaparti betegnyugvó állomása jótékonycélu levelező-lapokat árusított Budapesten egy hónap óta. Ez a nemes akciója a legfényesebb eredménnyel járt, amennyiben a levelező-lapok árából tartja fenn a dunaparti betegnyugvó állomását, amely jelenleg is telve van sebesültekkel. Vidéken is oly nagy arányú érdeklődés mutatkozott, hogy a levelező lap terjesztő iroda kénytelen a lapok útján az érdeklődőkkel az alábbiakat tudatni: A művészi levelezőlapok ára darabonként 20 fillér, a Vörös-Kereszt egyesület hivatalos pecsétjével van ellátva és az egyesület által lett kibocsátva. A kivétel módjánál és a levelezőlapok csekély áránál fogva szerény akciónk semmiféle megyei vagy helyi jótékonyági szervezetet nem érint. Az egyesület felkéri a hivatalok, testületek, iskolák vezetőit, üzletek tulajdonosait és magánosokat, hogy támogassák sebesülteinket azzal, hogy minél szélesebb régiókban terjesszék levelezőlapjainkat, melynek bevétele a sebesültek javára fordítatik. A levelezőlap terjesztő iroda bárkinek küld levelezőlapot, aki eladásra eziránt az irodához fordul. A Vörös Kereszt Egylet beteg nyugvóállomásának levelezőlap osztálya, Budapest, VIII. József-körút 34. sz. II. S.

* Kik kapnak államsegélyt. A hadbavonult katonák családtagjai részére kiszolgáltatandó államsegély átvételére jogosító könyvecskék kiosztását folytatják a városházán. Erre vonatkozólag a polgármester a következő hirdetményt adta. Felhívom: Özv. Tuksa Pálné, Tuksa Gyuláné, Román Jánosné, Czibak Jánosné, Schwartz Sámuelné, Ferenc Sándorné, Kompán Györgyné, Oláh Józsefné, Pap Lajosné, Kiss Sándorné, Simon Mari, Nyakaeska Andrásné, Kinpán Jánosné, Diós Lajosné, Rusznyák Juliánna, Szepesi Erzsébet, Farkas Sándorné, Kiss Lajosné, Pusztai Károlyné, Lizsur Mihályné, Stráza Jánosné, Stiaszni Józsefné, Löksz Péterné, Bándi Gyuláné, Szekeres Mihályné, Sziahó Jánosné, Orosz Lőrincné, Magyar Mártonné, Bagdi Mihályné, Borsi Józsefné, özv. Nagy Istvánné, Markusz Antalné, Muncz Boldizsárné, Szilágyi Istvánné, Avram Péterné, Illés Ferencné, Józsa Károlyné, Szabó Lajosné, Jónuszás Janosné, Tábori Károlyné, Nyerges Gyuláné, Hagyi Zsigmondné, Vugyevics Mártonné, Dobos Glutuszé, Fazekas Mihályné, Magyar Józsefné, Nagy Istvánné, Berkovits Mórné, Kurticsán Péterné, Gergely Sándorné, Pap Jánosné, Gazsi Lajosné, Sárközi Mózesné, Gál Mihályné, Bede Károlyné, Bodnár Andrásné, Csorvási Sándorné, Erdős Sándorné, Babus Sándorné, özv. Sütő Péterné, Pulgrazek Ferdinándné, Kovács Sándorné, Nikkel Istvánné, Molnár Lajosné, Ilódi Sándorné, Sulyok Józsefné, Róbert Jánosné, Jámber Györgyné, Szilágyi Györgyné, Nagy Józsefné, Puskás Györgyné, Bak Józsefné, Platni Józsefné, Frenéz Flóriánné, Stuhl Müller Miklósné, Belényesi Józsefné, Mákocsi Imréné, Nagy Miklósné, Gergely Istvánné, Frank Józsefné, Kiss Józsefné, Szabó Józsefné, Szekeres Györgyné, Pore Ilona, Balázs Salamonné, Migléczy Sándorné, Burger Móréné, Monye Tamásné, Kiss Bertalanné, Balogh Károlyné, Acs Sándorné, Balogh Lajosné, Magyar Lajosné, özv. Meresányi Györgyné, Gleiber Lajosné, Gonda Zsigmondné, Tarsoly Lajosné, Kun Andrásné, Zagy Mihályné, ifj. Erdőháti Gézáné, Cserei Györgyné, Tóth Istvánné, Horváth Sándorné, Nagy Sándorné, Kovács Józsefné, Bordás Jánosné, Barna Sándorné, Ruzsa Andrásné, Posztós Károlyné, Papp Jánosné, Bándi Istvánné, Átyin Tódorné, Iskovics Mihályné, Haragos Flóriáné, Móza

Gáborné, Ungvári Imréné, Literáti Sándorné, Boros Józsefné, özv. Dávid Izraelné, Mester Jánosné, Faragó Vilmosné, Pásztor Sándorné, Iványi Lajosné, Somogyi Sándorné, Kovács Lajosné, Balogh Viktorné, Pataki Emilné, özv. Marozsán Imréné, Ritz Pálné, Tóth Mihályné, Németi Antalné, Jatkó Sándorné, Fábrián Istvánné, Domján Lajosné nagyváradi lakosokat, hogy államsegély fizetési könyvecskéik átvétele céljából azonnal jelentkezzenek. Nagyvárad, 1914. szept. 22. *Rimler Károly*, polgármester.

* Olcsó sertéshus. A belügyminiszter tudvalevőleg felhívást intézett a nagy közönséghez, hogy lehetőleg minél kevesebb marhahúst fogyasszon s háztartásában inkább a sertés- és juhust vegye igénybe, hogy a rendelkezésre álló vágómarhák husa a hadsereg élelmezésére jusson. A miniszter felhívásának betartását eddig azonban akadályozta a sertéshus drágasága. Bizonyára megnyugvással veszi a nagyközönség, hogy a nagyváradi sertéshizlaldában, Körös-utca végén *Popovics Athanáz*, a fogyasztó közönségre való tekintettel, nagymennyiségű sertés állományt rendezett be, ahol naponként kiváló minőségű sertések kerülnek levágás alá, hogy olcsó sertéshushoz jusson a közönség. A nagyszabású telepen a tiszta tengerivel hizlalt sertések husa olcsó: *zsirnak való szalona, vagy hár kilóként 1 K 48 fillér, sertéshus, bármely zésze kilóként 1 kor. 40 fillér.*

* Veszteségeink a harctéren. A hadügyminiszterium, mint már írtuk, Veszteségkimutatást ad ki a háboruban elesett vagy megsebesült katonákról. Ezek a füzetek mindenkit érdekelnek, akinek valakije a harctéren van. És kinek nincsen most valamely hozzátartozója a háboruban? Ezek a kimutatások ezelőtt rendesebben érkeztek Nagyváradra is, de körülbelül két hét óta csak tegnap érkezett a 12. és 13. szám, holott a fővárosi lapok már a 14. sz. veszteség kimutatásból is közölnek adatokat. A 14. sz. füzet szerint a bennünket közelebbről érdeklő csapatok tisztikarából és legénységéből a következők estek el, illetőleg sebesültek meg: *Tisztek:* Csernea Virgil főhadnagy 37. gy. e. seb., Diller Rudolf százados 37. gy. e. mgh., Essen Eduárd százados 37. gy. e. mgh., Farnasy Antal zászlós 37. gy. e. seb., Kiss Kálmán százados 37. gy. e. seb., Pest Ferenc hadnagy 37. gy. e. seb., Senn Rudolf főhadnagy 37. gy. e. seb., Stöhr Rudolf százados 37. gy. e. seb., Szakrajda István hadnagy 37. gy. e. mgh., Szendrei László tiszth. 37. gy. e. seb., Theer János hadnagy 37. gy. e. seb. — *Legénység:* Abrudán közl. 37. gy. e. seb., Agácsi Gyula tiz. 37. gy. e. seb. Andrika Béla tiz. 37. gy. e. mgh., Arató János közl. 37. gy. e. seb. Argyelán Vazul örv. 37. gy. e. seb., Argyelán Basil 37. gy. e. (Karánd) mgh., Argyelán örv. 37. gy. e. seb., Asbóth Agoston önk. kápl. 37. gy. e. seb. Bába János közl. 37. gy. e. seb., Babek Károly közl. 37. gy. e. Babori Zsigmond örv. 37. gy. e. seb., Bagdi Benjámin közl. 37. gy. e. seb., Bagossy Lajos kápl. 37. gy. e. seb., Baka István szakv. 37. gy. e. seb., Balogh János közl. 37. gy. e. seb., Bár Sándor közl. 37. gy. e. seb., Barta Miklós közl. 37. gy. e. seb., Beke közl. 37. gy. e. seb., Berce Antal közl. 37. gy. e. seb., Beresi Péter 37. gy. e. (Furta) mgh., Berbi Imre kápl. 37. gy. e. seb., Berger Sámuel 37. gy. e. seb., Betye Gábor közl. 37. gy. e. seb., Bigasz András 37. gy. e. (Bihar-Bodonos) mgh., Biró Péter kápl. 37. gy. e. seb., Blága Márton 37. gy. e. (Petrilén-Bihar) mgh., Blága Tódor 37. gy. e. seb., Blaha Ferenc örv. 37. gy. e. seb., Blazsovics János 37. gy. e. seb., Ujvárosi Lajos tizedes a 37. gy. e. 15. század (Pocsaj) seb., Vig Albert gyalogos, 37. gy. e. 13. száz. (Sárrétudvari) seb.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsavay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank Rt.-nél.

x **Kiadó lakások.** Szacsny-utca 11. számú házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel AZONNAL kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel f. évi NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nél.

x **Kiadó lakások.** Szőlős-utca 12. szám alatt két szobás lakás a hozzá tartozó mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. — Uj-si-tér 14. szám alatt két üzemhelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzemhelyiség azonnal kiadó. — Hattyu-utca 35. sz. alatt egy szobás lakás mellékhelyiségekkel együtt azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Tak.-pénztár r.-t.-nél, Kossuth-utca 6.

* **Ingtalan eladás.** Nagyteleky-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x **Kossuth-utca 2. sz. házban** a volt Sziehta, valamint Tóth Zsigmond-féle üzemhelyiségek azonnal kiadók. — Ugyanott az emeleten egy kétszobás udvari lakás hozzátartozó mellékhelyiségekkel május 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

x **3 utcai szoba,** előszoba, konyha, a hozzá szükséges mellékhelyiségekkel, külön udvarral minden órán kiadó, esetleg jutányosan eladó. Értekezhetni Templom-utca 11. szám alatt.

RÓZSASZÍNÜNEK LÁTJA A VILÁGOT, ha az „UJVÁROSI DROGUERIÁBA“ (Szent László-tér) jár vásárolni. Ez nem reklám, hanem valóság! Próbálja meg!

* **Gimnázista tanítványokat** válassz, magántanulókat sikerrel előkészít tanításban jártas joghallgató. Cím a kiadóhivatásban.

* **Női parthi fél cipők** fekete és barna színben K. 5-ért, szürke szarvasbőr cipők K. 5-ért. Saját készítményű fiu bokszipő K. 7, férfi bokszipő v. chevró fűzős v. zúgos K. 9. Női egész cipő K. 8, női amerikai egész cipők nagy választékban, ugyancsak minden uridivatikkal a legjutányosabban szereshető be Fekete Jenőnél Szentjános-utca 3. Kispipa mellett.

x A legújabb **párisi kalap-ujdonságok** egyedül KOHN HELEN kalapüzletében kaphatók, Nagy Sándor-utca (Weiszlovich-ház), ahol nagy választék áll a hölgyközönség rendelkezésére a legizlésebb és a legújabb divatu kalapokban igen olcsó árakban. A Szigligeti-színház művésznőinek kalapszállítója. Átalakításokat modellek után vállal.

x A legjobb akarattal kérem győződjön meg a világhírű Rádium Bohémi Japán Roma hegedűhur különlegességeimről. Gramofon lemez ujdonságok Király, Fedák, Rózsa, Környe, Fráter nagysikerű felvételei. Saját készítményű modern cimbalmok, gramofon, hegedű és az összes hangszerek javítása olcsón SIMON GYULA Rákóczi-ut 22. hangszerkészítő.

* **Több egyszobás lakás kiadó.** Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

**A legszebb
kézimunkák
Tátray cégnél**

Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

SZÍNHÁZ

***
Heti műsor.

Szerdán: A bor.
Szombaton: A Takarodó.

A Bor. Ma este Gárdonyi Géza egyik remek munkája A bor kerül előadásra. Elszer szerepét E. Kovács Mariska játssza az ő kiváló művészi alakításával.

IGÁZSÁG SZOLGÁLTATÁS

§ **Feltámadt-e Krisztus vagy nem?** A mosdatlan modoráról jól ismert szociálista újság tette föl azt a kérdéstelen kérdést s felelt meg rá a maga istengyalázó tónusában. A cikk vezetőhelyen s ép azon napon jelent meg, mikor az új sajtótörvény életbelépett. Így már belekerült a krédóba. Bevallott szerzője valami facér asztalos, Benkeházy Lajos azzal védekezett a budapesti kir. ügyészség, majd tegnap az esküdtszék előtt, hogy az új sajtótörvény ellen akarta kidühöngeni magát. Szerencsére nem hitték el neki s hét napi áristomot kapott.

Legujabb táviratok.

***
A rheimsi székesegyház lángokban.

Genf, szept. 22. (Tud. cen. táv.) A németek bombázták Rheims városát. A tűzrészeg a kiadott parancshoz hiven kimélte a város világhírű, gyönyörű székesegyházát. A franciák erre vérszemet kapva a katedrális tornyából gépfegyverekkel tüzeltek, mire a német hadvezetés kénytelen volt a székesegyházra is lövetni. A páratlan templom ma délután óta lángokban áll.

Olaszország magatartása.

Mylna, szept. 22. (Tud. cen. táv.) Az itteni „Avaubi“ egy miniszterrel folytatott beszélgetést közöl, melynek lényege az, hogy a **hármasszövetség felbontásáról szó sem lehet. Olaszország eddigi magatartásából csak Magyarország-Ausztria javára léphet ki.**

Augusztia főhercegnő és az orosz foglyok.

Budapest, szeptember 22. (Tud. cen. táv.) **Augusztia főhercegnő ma délután meglátogatta a 16. helyőrségi kórház sebesültjeit. A kórházban lévő orosz foglyoknál külön időzött, bátorította, vigasztalta őket, szivarokat, cigarettát adott nekik. Az orosz foglyok szemében a lelkesülés és a meghatottság könnye égett s rajongva emlegették, hogy felejthetien az a nap, mikor az uralkodó család az ellenséges foglyok iránt érdeklődött, szeretetét nyilvánította.**

A német haditegerészet sikerei.

Budapest, szept. 22. (Tud. cen. táv.) Kalkuttában állomásozott Emden német cirkáló egész sereg angol gőzöst semmisített meg. Szeptember 10-én az Indus, tizenegyedikén Kabina és Killin, 14-én Fratbroeck angol gőzösöket súlyosztette el. Mindegyiknek legénységét megmentette.

Az angol flotta tehetetlensége.

London, szept. 22. (Tud. cen. táv.) Az angolok flottájuk tehetetlensége miatt bünbakkokat kezdenek keresni. A Földközi tengeri flotta admirálisát Troubridge altengernagyot visszahívták. Goeben és Breslau cirkálók menekülése ügyében vizsgálatot indítanak.

A fejetlen francia hadvezetéség.

Bécs, szept. 22. (Tud. cen. táv.) A „Korrespondenz Rundschau“ közli, hogy **Párisban a legfőbb hadvezetésben súlyos ellentétek támadtak.** Joffre fővezér vádolja Karteluan tábornokot, hogy a royalista mozgalomhoz szít, abban részt vesz. A tisztek viszont elégedetlenek a legfőbb hadvezetéssel. A lakosság hangulata nyomott.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

Kevés pénzért sok mindent vásárolhat, és pedig:

női harisnyák, párja 30 fillértől, selyem harisnyáig
férfi zokni „ 28 „ „ zokniig
gyermek harisnya kötött 20 fillértől. Női férfi fehérneműek zsebkendők, ridikülők pénzerszények, ernyők igen olcsó árért. Himzés valódi klópli csipkék.

Férfi gallér darabja 10 fillér,

csak míg a készlet tart. Vidéki rendelések utánvétel, viszont eladóknak engedmény, meg nem felelőért a pénzt visszaadjuk.

Klein Sándor és Társa
Rákóczi-ut 14.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

25818—1914

Hirdetmény.

A m. kir. ministerium 5176/1912 M. E. számú rendelete alapján felhívom a fegyver, lőszer és robbanó anyagokat árutó kereskedőket, hogy készleteikről pontos feltárást készítsenek s azt a folyó hó 26-ik napjáig a rendőrkapitányi hivatal iktató hivatalába (I. emelet 17 ajtó szám) annyival is inkább nyújtsák be, mert ellenkező esetben készleteik zár alá fognak vétetni.

Egyidejűleg ismételtlen figyelmeztetem nevezett kereskedőket arra, hogy az idézett kormányrendelet értelmében fegyvert, lőszer és robbanó anyagot árusítani a rendeletben előírt belügyminiszeri engedély kieszközléséig tilos.

Nagyvárad, 1914. szeptember 19.

Gerő,
rendőrfőkapitány.

Ha nincs megelégedve a bójával, mert drága vagy rosszul szab vagy nem pontos, szóval bármilyen okból. Keresse fel **DARABONT GY. és T. RSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepő árt az ottani szolid, szelíd, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

Foglalkozik a bank és takarékpénztár összes ágazataival. A nyári idény alkalmából ajánlja

safe-deposit osztályát

melyben mindenki saját zárja alatt, úgy a nyári idény alatt, mint egész éven át értékpapirjait, ékszereit, okmányait és egyéb megőrzendő tárgyait

biztosan és olcsón

megőrizheti.

A safe-deposit osztály a bankosztálytól elkülönített helyiségben van, mely a legnagyobb biztonság mellett, a legkényelmesebb és legdiscrétább kezelést teszi lehetővé.

Bővebb felvilágosítást készséggel nyújtunk intézeti helyiségünkben Bémer-tér 4.

Műszaki harisnyakötőde

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 2.
(Ausländer férfiszabócég után.)

KÉSZIT új férfi fuszekliket és női harisnyákat a legdivatosabban, igen tartós kivitelben és olcsó árban. Elvállal feleléseket és javításokat, valamint azúr- és muslin-harisnyákat, kivágott cipőkhöz a legmegbízhatóbban készít. Egy próbarendelés meggyőző mindenkit a harisnyák jószágáról. Az üzlet 14 óráig áll fenn. Sok pénzt megtakarít ha harisnyáit

Lippner Marknal szerzi be.

Ertesítjük t. feleinket, valamint a t. közönséget, hogy a

Bécsi biztosító társaság

biharmegyei főügynökségét átvettük és a biztosító irodát helyiségünkben (Rimanóczy-utca 6. sz.) rendeztük be, hol mindennemű biztosítás u. m.

tűz, jég, betörés, üvegtörés, szállítás és életbiztosítás

a legelőnyösebb feltételek mellett köthető. Ugyancsak átvettük a

Providentia biztosító társaság

főügynökségét is, melynek minden ágazatát u. m.

baleset, automobil és géptörés elleni és szavatossági biztosításokat kultiválni fogjuk.

A t. érdeklődő feleknek minden felvilágosítással készséggel szolgálunk (Telefon: 840. szám.)

Nagyvárad Kereskedelmi és Forgalmi bank részvénytársaság.

A Nagyvárad sör jò és olcsó!

Hasonlítsa össze más sörökkel és **birálja meg**

előítélet nélkül

meg fog győződni arról, hogy

szükségtelen más sört drágábban vásárolnia

Telefon: gyár 439. sz., városi iroda 471. szám.

PAPI RUHÁK.

Tisztelettel értesitem a nagyságos és főtisztelendő papságot és a n. é. közönséget, hogy **papi és civil ruha tökéletességét** áttanulmányoztam Budapesten, hogy a nagyságos és főtisztelendő papságnak kényelme legyen nálam beszerezni a szükségletét. Vidéki megrendelőnek elég egy minta reverenda beküldés, esetleg hívásra személyesen kiutazom.

Alkalmomra bármilyen szalon ruha kölcsön kapható.

Alázatos tisztelettel
VAJNOVSZKY KÁROLY
papi- és polgári szabó.
Szent János-utca 32. (Saját ház.)

ALAPÍTOTT 1898-BAN.

Kálvária-utcán egy üres telek eladó.

Félárban

kapható visszamaradt **melfűző, haskötő leibchen.**

Próba választékot készséggel küld

Rosenzweig Róza

melfűző műterme (Szalárdi-u. 9.)

MEGNYILT!

MEGNYILT!

Az **új csipke, himzés, harisnya áruház**
Rákóczi-ut 5. szám.

Mielőtt szükségleteit beszerezné, győződjön meg róla, mert ilyen olcsón még nem vásárolt. Különböző újdonságok naponta érkeznek minden cikkben.

Tisztelettel

Friedmann Jenő

MEGNYILT!

MEGNYILT!

Cement, cementcsövek, fedellemez, gipsz,

csatornázás

ismert jó minőségben.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiacz-tér 1. sz.

Telefon 969.

Telefon 969.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-tási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

lampionok

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.